

Memo

Aan:	Gemeenteraad Oude IJsselstreek
Cc:	
Van:	College B&W
Datum	15 juni 2023
Zaaknummer:	606251
Onderwerp:	Meicirculaire 2023

1. Inleiding en samenvatting

De meicirculaire 2023 is een financiële vertaling van de Voorjaarsnota van het Rijk voor gemeenten. De financiële uitkomst van de meicirculaire 2023 geeft een beeld van de ontwikkeling van de algemene uitkering weer. Voor 2023 t/m 2027 worden elk jaar extra middelen van het Rijk ontvangen. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de accressen¹ als gevolg van de loon- en prijsontwikkelingen.

De meicirculaire 2023 is ook de circulaire waarin de nieuwe financieringsystematiek van het Rijk wordt toegelicht. In het coalitieakkoord van het Rijk is besloten om het accres vanaf 2026 niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Voor 2026 en verder is het accres gesplitst in een vaststaand volumedeel en een loon- en prijsdeel dat per circulaire wordt geactualiseerd op basis van de laatste inzichten van het CPB over de loon- en prijsontwikkeling. Vanaf 2027 wordt geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Over deze systematiek is geen overeenstemming met gemeenten en provincies. De € 1,1 miljard die eerder eenmalig voor 2026 aan het gemeente- en provinciefonds was toegevoegd, wordt structureel doorgetrokken. Tegelijkertijd hebben de keuzes in het coalitieakkoord geleid tot een verlaging van het gemeente- en provinciefonds van totaal € 4,5 miljard. Per saldo zijn er daarmee in 2026 € 3,4 miljard minder middelen beschikbaar dan in 2025. Dat komt vooral door het lager vaststellen van het accres en de terugkeer van de opschalingskorting.

Naar aanleiding van de Voorjaarsnota hebben de VNG, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW) op 2 juni 2023 een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over de gevolgen voor de decentrale overheden. Zij constateren een forse disbalans tussen taken en middelen en waarschuwen dat deze vooruitzichten negatieve invloed hebben op investeringen en ambities op lokaal niveau.

Wij zien dat ook terug in het verloop van onze algemene uitkering de komende jaren naar aanleiding van de Voorjaarsnota:

Meicirculaire 2023 (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Stand decembercirculaire 2022	78.343	80.339	82.001	76.832	74.888
Effect meicirculaire 2023	1.000	4.721	3.768	1.953	2.920
Totaal algemene uitkering na meicirculaire 2023	79.343	85.060	85.770	78.785	77.807

¹ Het Rijk bepaalt de omvang van het gemeentefonds en het provinciefonds in het normale begrotingsproces. Ze bewegen mee met de rijksuitgaven. Extra uitgaven en bezuinigingen hebben direct invloed op de omvang van beide fondsen. Ze krimpen of groeien mee met de rijksuitgaven. Deze beweging heet accres.

Ten opzichte van de 1^e berap 2023 en de voorjaarsnota 2024 heeft de meicirculaire het volgende effect:

Effect meicirculaire 2023 (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
1 Begrotingssaldo 1 ^e berap 2023	-1.850				
2 Begrotingssaldo VJN 2024		66	2.491	-3.097	-5.038
3 Meicirculaire 2023	1.000	4.525	3.573	1.775	2.742
4 af: stelpost LPO meicirculaire		-2.200	-2.200	-2.200	-2.200
Saldo na meicirculaire 2023	-850	2.391	3.864	-3.522	-4.496
	<i>nadelig</i>	<i>voordelig</i>	<i>voordelig</i>	<i>nadelig</i>	<i>nadelig</i>

- ad 1. Dit is het saldo ná verwerking van alle mutaties in de 1^e bestuursrapportage 2023
- ad 2. Dit is het saldo van de voorjaarsnota 2024
- ad 3. Dit is de uitkomst van de meicirculaire 2023, in het vervolg van dit memo wordt dit op hoofdlijnen nader toegelicht. Het saldo van de meicirculaire 2023 is gecorrigeerd met de stelpost in de voorjaarsnota 2024. Daarnaast zijn de taakmutaties en decentralisatie uitkeringen meegenomen in het saldo. Bij de begroting 2024-2027 zal het effect aan de uitgavenkant hiervan zichtbaar zijn.
- ad 4. Dit is het deel dat we vanuit het Rijk ontvangen voor loon- en prijsontwikkelingen (LPO). Dit wordt door ons voorlopig “gereserveerd” als stelpost, omdat we hier onze eigen kostenstijgingen uit moeten dekken. In onze voorjaarsnota 2024 zijn de prijsstijgingen voor 2023 zo goed mogelijk verwerkt, de prijsstijgingen voor 2024 worden meegenomen in de begroting en daar staat dus deze vergoeding van het Rijk tegenover. De stelpost is dit moment *indicatief*. In werkelijkheid kunnen we hierop overhouden, maar ook tekortkomen, afhankelijk van de kostenstijgingen in onze gemeente.

Er is dus sprake van een enorme terugval in rijksmiddelen vanaf 2026. Dat maakt dat ook bij ons, structurele uitgaven en ambities ernstig onder druk staan. De VNG, IPO en UvW geven in hun brief aan dat ze verwachten dat er vóór de Miljoenennota (in het najaar van 2023) duidelijkheid is van het kabinet over de gevolgen van de disbalans tussen taken en de gezamenlijke ambities van rijk en decentrale overheden enerzijds en de middelen anderzijds. De vraag die nadrukkelijk op de landelijke tafel ligt is of er sprake is van een bezuiniging van €3,4 miljard, of kunnen gemeenten en provincies blijven bijdragen aan het realiseren van de gezamenlijke ambities?

2. Effecten Meicirculaire 2023

De begroting 2023-2026 is opgesteld vanuit de meicirculaire 2022. De effecten voor 2023 van de septembercirculaire 2022 en decembercirculaire 2022 zijn in de 1^e Berap 2023 en Voorjaarsnota 2024 verwerkt. De effecten van de meicirculaire 2023 zetten we daarom af tegen de decembercirculaire 2022. De effecten van de meicirculaire 2023 worden verwerkt in de 2^e Berap 2023 en is de basis voor de begroting 2024-2027.

Meicirculaire 2023 (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Effect meicirculaire (oa. accresontwikkeling)	529	4.131	3.852	3.069	2.156
Financieringssystematiek 2027	-	-	-	-	2.064
Taakmutaties	198	405	-256	-1.277	-1.474
Decentralisatie uitkeringen	-68	-134	-134	-134	-134
Integratie uitkering Participatie	342	320	306	295	308
Effect meicirculaire 2023	1.000	4.721	3.768	1.953	2.920
Reeds opgenomen in de Voorjaarsnota 2024	-	-252	-252	-252	-252
Correcties	-	56	56	75	75
Effect meicirculaire na voorjaarsnota 2024	1.000	4.525	3.573	1.775	2.742

Toelichting op de afwijkingen

Effect meicirculaire 2023 (oa. accresontwikkeling)

Geeft de ontwikkeling weer van het effect van de loon- en prijsontwikkeling, volumeontwikkeling, hoeveelheidsverschillen en correcties die gedaan zijn in de basis. De correcties hebben voornamelijk betrekking op 2027, omdat onze begroting de cijfers kopieert van het laatste jaar, waar de Rijksbegroting zo niet is ingesteld als effect op de rijksuitgaven. Zo'n € 2,2 miljoen is beschikbaar om de loon- en prijscompensatie op te vangen. Of dit voldoende is voor de Gemeente Oude IJsselstreek zal in het proces naar de begroting 2024-2027 bekend worden.

Meicirculaire 2023 (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Effect meicirculaire (oa. accresontwikkeling)	529	4.131	3.852	3.069	2.156
Waarvan voor loon- en prijs indexatie		2.200	2.200	2.200	2.200
Effect meicirculaire (oa. accresontwikkeling) zonder LPO		1.931	1.652	869	-44

Financieringssystematiek 2027

Voor 2026 is bij de miljoenennota besloten om eenmalig € 1 miljard toe te voegen aan de algemene uitkering voor gemeenten. Vanaf 2027 wordt deze € 1 miljard structureel. Hierin zit waarschijnlijk ook een aandeel dat bij de septembercirculaire 2023 aan het BTW compensatiefonds wordt toegevoegd. Als dit plaatsvindt, zullen wij dit bij de septembercirculaire 2023 verwerken. Het effect voor de Oude IJsselstreek is € 2.064.000.

Taakmutaties

In de meicirculaire 2023 zijn 17 taakmutaties van invloed op de gemeente Oude IJsselstreek. De grote taakmutaties worden hieronder toegelicht. De taakmutaties zijn op dit moment verwerkt in het saldo na meicirculaire 2023. Hierbij geven wij wel een waarschuwing af. De taakmutaties, zowel positief als negatief, kunnen effect hebben op de uitgaven. In de begroting 2024-2027 zal het echte effect van de taakmutaties worden meegenomen.

Taakmutaties (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
LPO Voogdij 18 +	131	134	136	-	-
LPO Participatie	13	14	15	-0	-0
LPO Jeugdhulp AP	-	200	115	0	0
GDI (generieke digitale infrastructuur) voorzieningen 2022	-18	-	-	-	-
Wet nieuwe procedure verkiezingsuitslag	8	8	8	7	7
Voorschoolse educatie	3	1	1	1	1
Handhaving Energielabel C kantoren	2	2	2	-2	-2
Correctie IPS	-	0	0	0	0
Verdeling structurele middelen Wet goed verhuurderschap	-8	-8	-8	-7	-7
Compensatieregeling Voogdij 18+	-77	-	-	-	-
Integraal zorgakkoord (stijging kosten door Wmo abb.tarief)	-	-	257	244	236
Terugdraaien eigen bijdrage WMO	-	-	233	221	214
Herinvoering eigen bijdrage WMO	-	-	-	-513	-498
Dienstverlening aanpak armoede en schulden	75	-	-	-	-
Flankerend beleid energiearmoede	94	-	-	-	-
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-26	-	-	-	-
Jeugdzorg	-	53	-1.015	-1.228	-1.426

Jeugdzorg

Het Rijk en de VNG hebben 18 april dit jaar een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd. In de meicirculaire 2023 wordt voor jeugdzorg, onder voorbehoud van omzetting naar een definitief akkoord op de Hervormingsagenda, voor 2024 € 1.454 miljoen en voor 2025 € 954 miljoen beschikbaar gesteld. Voor 2026 staat de besparing, zoals voorzien, op € 961 miljoen en loopt op tot iets meer dan € 1 miljard voor 2027. De beschikbaarstelling van deze middelen voor de jaren 2026 en verder vindt plaats na het advies van de deskundigencommissie en de besluitvorming daarover. In overleg met de toezichthouders van de provincie is een model ontwikkeld welke bedragen er in de begroting opgenomen kunnen worden. Voor 2024 gaat het voor de Oude IJsselstreek om een bedrag van € 3,3 miljoen, voor 2025 om € 2 miljoen. Voor 2026 en 2027 wordt de bestaande stelpost naar beneden bijgesteld van € 2 miljoen, naar € 860.000 in 2026 en € 520.000 in 2027. Een nadelig effect van ruim een miljoen euro voor deze jaren.

Herinvoering eigen bijdrage WMO en afschaffing WMO abonnementstarief

Het abonnementstarief in de Wmo 2015 wordt afgeschaft en in plaats daarvan wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo 2015 heringevoerd. Daarbij is het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de vormgeving zoals die voorheen was met oog voor inkomenseffecten en het beroep dat wordt gedaan op de Wmo.

Daarnaast stelt het kabinet vanaf 2025 structureel extra middelen beschikbaar aan gemeenten samenhangend met het Integraal Zorgakkoord, ter compensatie van gemeenten voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo. Het effect voor de Oude IJsselstreek is in 2025 € 490.000 positief. Vanaf 2026 wordt de herinvoering van de eigen bijdrage meegenomen en is het structurele effect € 50.000 negatief.

Flankerend beleid energiearmoede

Het kabinet stelt in totaal incidenteel € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Van dit bedrag wordt in 2023 in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld voor de verwachte extra inzet die nodig zal zijn op het gebied van vroegsignalering en om gemeenten tegemoet te komen in het verwachte extra beroep op bijzondere bijstand. Het effect voor de Oude IJsselstreek is voor 2023 € 94.000.

Dienstverlening aanpak armoede en schulden

Voor de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, heeft het kabinet in 2023 in totaal € 118 miljoen beschikbaar gesteld. Van deze middelen wordt € 40 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld als investering in betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Gemeenten kunnen deze middelen inzetten om aan de slag te gaan met de prioriteiten van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden, zoals het verdubbelen van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede. Het effect voor de Oude IJsselstreek is voor 2023 € 75.000.

Decentralisatie uitkeringen

De decentralisatie uitkeringen hebben voornamelijk betrekking op 2023. De decentralisatie uitkeringen zijn op dit moment verwerkt in het saldo na meicirculaire 2023. In de 2^e Berap 2023 en begroting 2024-2027 zal het echte effect van de decentralisatie uitkeringen worden meegenomen.

Decentralisatie uitkeringen (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Buurtsportcoaches	-139	-139	-139	-139	-139
Armoedebestrijding kinderen	-	10	10	10	10
Voorschoolse voorziening peuters	-6	-6	-6	-6	-6
Wet Goed Verhuurderschap	13	-	-	-	-
Einde lening inburgeringsplicht	3	-	-	-	-
Maatschappelijke begeleiding statushouders	14	-	-	-	-
Taal voor ontheemden Oekraïne	19	-	-	-	-
Leerlingenvervoer Oekraïne	27	-	-	-	-

Structureel is de decentralisatie uitkering Buurtsportcoaches vanaf 2023 uit de algemene uitkering gehaald en opgenomen in de nieuwe Brede SPUK SGCS (Sport, Gezondheidsbevordering, Cultuurparticipatie en Sociale basis). Hier ziet u alleen het negatieve effect, waar in werkelijkheid vanaf 2023 meer wordt ontvangen voor de regeling Buurtsportcoaches.

Integratie uitkering Participatie

De integratie uitkering Participatie is bijgesteld met de loon- en prijsontwikkeling. Ook de integratie uitkering is op dit moment meegenomen in het saldo na meicirculaire 2023. In de 2^e Berap 2023 en begroting 2024-2027 wordt het effect aan de uitgaven ook meegenomen.

3. Risico's en verwachtingen

Energietoeslag

Voor 2023 is besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 aan de mensen met een laag inkomen uit te keren om hen te ondersteunen bij het voldoen van de energierekening. Om huishoudens in 2022 nog beter te ondersteunen, heeft het kabinet gemeenten de mogelijkheid gegeven om € 500 miljoen hiervan al in 2022 uit te keren. De resterende € 875 miljoen zal in de septembercirculaire 2023 via een decentralisatie-uitkering worden verdeeld en niet via de algemene uitkering.

Meicirculaire 2023 taakmutaties (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
LPO Voogdij 18 +	131	134	136		
LPO Participatie	13	14	15	-0	-0
LPO Jeugdhulp AP		200	118	3	3
GDI (generieke digitale infrastructuur) voorzieningen 2022	-18				
Wet nieuwe procedure verkiezingsuitslag	8	8	8	7	7
Voorschoolse educatie	3	1	1	1	1
Handhaving Energielabel C kantoren	2	2	2	-2	-2
Correctie IPS		0	0	0	0
Verdeling structurele middelen Wet goed verhuurderschap	-8	-8	-8	-7	-7
Compensatieregeling Voogdij 18+	-77	-	-	-	-
Integraal zorgakkoord (stijging kosten door Wmo abb.tarief)	-	-	257	244	236
Terugdraaien eigen bijdrage WMO	-	-	233	221	214
Herinvoering eigen bijdrage WMO	-	-	-	-514	-498
Dienstverlening aanpak armoede en schulden	75	-	-	-	-
Flankerend beleid energiearmoede	94	-	-	-	-
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-26	-	-	-	-
Jeugdzorg	-	53	-961	-1.160	-1.371